

Zulk een eenzijdigheid heeft onmiskenbare waarde. Geen enkele gedachte, wier verwerkelijking der menscheit bloed en tranen kostte, heeft het ooit zonder haar kunnen stellen. In dagen van strijd, wanneer een van eenzijdigheid vrije beschouwing over de brandende quaestie een incurant artikel is, dat voor den bezitter, bij plotsinge ontdekking, zelfs gevaarlijk kan worden, doet zij wonderen.

Wanneer evenwel de rustiger dagen zijn gekomen, wordt dit anders en in de volgende bladzijden tracht dan ook de niet-eenzijdige — en ook deze heeft haar waarde, — aan het woord te blijven. Naar het toch ons toeschijnt, verdienen de Rotterdamsche magistraten van 1558 wegens hun handhaving der toenmalige Nederlandsche orthodoxie evenmin Kainskinderen te heeten, als hun gemartelde doopsgezinde burgers het recht zouden hebben den christennaam alleen voor zich op te eischen en zelfs het oordeel over de verstoring der executie als een eigen werk Gods, dunkt ons een beslissing, waartoe de noodige gegevens ten eenenmale ontbreken.

Ook Rotterdam heeft al spoedig na Luthers optreden in 1517 den invloed der algemeene beweging op godsdienstig gebied ondervonden. Van bevoegde zijde is de gissing gewaagd, dat de ruime aanbieding van pauselijke en bisschoppelijke aflaten ter gelegenheid van de restauratie der St. Laurenskerk in 1520 en 1524, tot het wekken van wantrouwen tegen de Roomsche kerk het hare zal hebben bijgedragen (1). Een paar rechtsgedingen voor

---

(1) J. G. de Hoop Scheffer, Geschiedenis der Kerkhervorming in Nederland van haar ontstaan tot 1531. II, bl. 528.